

BOG JE LJUBEZEN
Seminar Karitas 2006
Zbornik Pastoralne zdravja 10

BOG JE LJUBEZEN

Seminar Karitas 2006

Družina
Ljubljana
2007

BOG JE LJUBEZEN
Seminar Karitas 2006
Zbornik Pastoralna zdravja 10

Zbirka Pastoralna zdravja 10
Uredil: dr. Jože Štupnika
Lektorirala: Vida Frelih

Izdala: Družina, d.o.o.
Odgovarja: dr. Janez Gril
Tisk: Formatisk d. o. o.
Ljubljana 2007

Informacije o knjigah založbe Družina dobite na spletni strani
www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-46(082)

SLOVENSKA Karitas. Seminar (2006 ; Celje / Postojna)
Bog je ljubezen / Seminar Karitas 2006 ; [uredil Jože
Štupnikar]. - Ljubljana : Družina, 2007. - (#Zbirka #Pastoralna
zdravja ; 10)

ISBN 978-961-222-669-5
1. Gl. stv. nasl. 2. Štupnikar, Jože
233120256

Beseda urednika

Tema zadnjega seminarja je bila izbrana glede na temo okrožnice Benedikta XVI. Bog je ljubezen. Ta temeljna resnica naše vere velja še posebej za Karitas in njeno delovanje.

V poročilih vseh občnih zborov škofijskih Karitas je moč najti veliko različnih oblik izobraževanj. Iz te bogate ponudbe lahko sklepamo, da se v župnijskih in škofijskih Karitas povečuje kakovost opravljenega dela. Prav tako se večja njena prepoznavnost v Cerкви in družbi.

Delo v Karitas je težko meriti in ocenjevati. Upamo, da se v resnici zmanjšuje revščina in trpljenje ubogih in revnih, večja pa se usmiljenje in človekoljubje. To temeljno vprašanje si mora vedno znova postavljati vsako karitativno delo, ki ga opravljamo, in vsak program, ki ga načrtujemo.

Zbornik zaradi tehničnih ovir in postopkov vedno izide pozno. Objavljene teme pa so še vedno uporabne za osebno in skupno delo v Karitas.

Vsem sodelavcem Karitas želim bogato in blagoslovljeno delo, ki bo še naprej reševalo revščino in krepilo človeške kreposti za služenje potrebnim.

Ljubljana, april 2007

*dr. Jože Štupnikar
višji predavatelj TF UL*

Škof Anton Stres

MOJA POT LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

1. SOLIDARNOST IN LJUBEZEN

Solidarnost sredi 19. stoletja je nadomestek za krščansko ljubezen.

Cerkveno karitativno delovanje se ne sme razbliniti v splošno podporno organizacijo in navadno socialno skrbstvo.

Poklicna pristojnost ne zadošča.

Človeški pristop in pozornost srca je na mestu.

»Srčna omika« je izraz vere.

Kristijanov program je program usmiljenega Samarijana.

2. VERA JE VERA V BOŽJO LJUBEZEN

Kršćanstvo ni ideologija spreminjanja sveta.

»Mi smo verovali v božjo ljubezen.«

Kršćanska vera ni ideologija

in ne abstraktna dolžnost,

temveč je srečanje z osebo Boga,

ki nam je razodel svojo ljubezen,

in odgovor na to ljubezen.

3. OVIRE LJUBEZNI

Individualizem: vsak je prepuščen sebi in sam zase.

Brezbrižnost: »Mar sem jaz varuh svojega brata?«

Koristoljubnost: Kaj imam od tega?

4. »POVEJ, V KAKŠNEGA BOGA VERUJEŠ ...«

Ljubezen je najbolj rabljena in najbolj zlorabljena beseda. Poganski eros vodi v ponižanje in razvrednotenje človeka. Zelo pomembno je, kako si predstavljamo Boga.

Vera ne gradi vzporednega sveta, ampak predpostavlja, dopolnjuje in presega človekove naravne danosti.

5. NOVOST SVETOPISEMSKE VERE

Vse izhaja iz božje zastonjske ljubezni.

Bog izbira v zastonjski ljubezni.

Zastonjska ljubezen odpušča.

Križ: Bog tako ljubi človeka, da sam postane človek, gre v smrt zanj in tako spravi pravičnost in ljubezen.

6. »KRISTUSOVA LJUBEZEN NAS PRIGANJA«

Jezus Kristus je utelešenje božje ljubeče solidarnosti z nami.

Bog nam prihaja prvi naproti.

Išče izgubljeno ovco.

7. JEZUS JE TISTI, KI STREŽE

»Ubogi so naši gospodarji ...«

Ljubezen do bližnjega ni paternalistična.

Tudi revež je nosilec človeškega dostojanstva.

V revežu videti Jezusa: » ... ste meni storili.«

8. POSLANSTVO IZ VELIKE NOČI

Verujemo v dokončno zmago ljubezni.

»Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu ...«

»Ne bojte se, jaz sem svet premagal ...«

9. VERA – MOLITEV – ŽIVLJENJE

Krst pomeni umiranje sebi in vstajanje s Kristusom za druge. Evharistija nas vodi v Jezusovo dejanje darovanja. Evharistična povezanost z Jezusom nas povezuje med seboj. Bogočastje in etos se prepletajo.

10. LJUBEZEN DO BOGA VIR LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

Nevidnega Boga je mogoče ljubiti: razodel se nam je v zgodovinskih dogodkih in v največjem od njih, v Jezusu Kristusu.

Bog je po svojih dejanjih v zgodovini postal zgodovinsko viden in otipljiv.

Z Bogom ljubiti vsakega človeka kakor On.

Jezusov prijatelj je moj prijatelj.

Ljubezen prihaja od Boga: nas združuje z Bogom in nas dela Mi.

11. OD VERE DO LJUBEZNI

Veliki apostoli krščanske ljubezni do bližnjega so moč za ljubezen do bližnjega črpali iz ljubezni do Boga.

Zgled so svetniki od sv. Martina do Terezije iz Kalkute: služenje bližnjemu izvira iz srečanja z Bogom, ki je ljubezen.

Služenje bližnjemu utrjuje vero: sv. Vincencij Pavelski se je tako rešil iz krize vere.

12. MARIJA IN LJUBEZEN DO BLIŽNJEGA

Ko Marija nosi Jezusa, pomaga Elizabeti.

Marija je zgled ponižnosti, zaupanja in upanja v Boga, ljubeča in rahločutna, ponižna, ko sprejme, da gre Jezus po svoji poti.

Brez prilaščanja: ljubezen brez interesov, brez »prozelitizma«.

13. »VERA, UPANJE IN LJUBEZEN SODIJO SKUPAJ«

»Ljubezen je mogoča in moremo jo udejanjati, ker smo ustvarjeni po božji podobi. S to okrožnico bi vas rad povabil: živite ljubezen in s tem dovolite, da božja svetloba pride v svet.«

14. SKLEP

»Marija, Devica in Mati, nam kaže,
kaj je ljubezen in kje ima svoj izvor,
svojo vedno obnavljajočo moč.«

Rafko Valenčič

KARITAS - PASTORALNI VIDIKI IN POUČENJA

UVOD

Okrožnica papeža Benedikta XVI. *Bog je ljubezen (Deus caritas est, 2006)*¹ je s svojo vsebinsko zasnovno sprožila mnogo vprašanj. Nekateri vidijo v okrožnici predvsem teološke, drugi pastoralne poudarke, ki jim papež želi dati prioriteto v svojem delu. Nekateri so bolj pozorni na analizo stanja v današnji Cerkvi in svetu. Znano je, da je Benedikt XVI. kot priznan teolog in tudi zaradi službe, ki jo je opravljal kot predsednik Kongregacije za verski nauk, dober poznavalec krščanskega izročila, sedanjega stanja in potreb, hkrati pa prodoren analitik duhovnega stanja in družbenih dogajanj. Upoštevati je treba, da je tudi vizionar prihodnosti, utemeljene na univerzalnih človeških in evangeljskih vrednotah. Kakor je bilo mogoče v polnosti razumeti prvo okrožnico Janeza Pavla II. *Odrešenik človeka (Redemptor hominis, 1979)*² šele ob njegovem nadaljnjem delu, tako se nam bodo odpirale oči za globlje razumevanje prve okrožnice Benedikta XVI. ob spremljanju njegovega dela, poudarkov, odzivanj na dogajanja v Cerkvi in svetu. Čeprav ima okrožnica izrazito teološko ozadje, gre za teologijo, ki je pozorna na dogajanja in pričakovanja današnjega človeka in sveta.

Benedikt XVI. je želel v okrožnici *Bog je ljubezen* povedati kristjanom in vsem ljudem dobre volje to večno veljavno resnico. Vendar pa okrožnica upošteva tudi sedanji trenutek sveta in Cerkve, družbenega področja in pastoralnega delovanja Cerkve, predvsem na področju tako imenovane celovite (integralne) pastorale,³ ki je odgovor na vsakokratna žgoča

vprašanja, to je poslanstva, ki ga ima kristjan, državljani svetne in cerkvene skupnosti. To poslanstvo izražajo Kristusove besede: »Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge« (Mt 20,28). To je končno naloga vsake oblasti, cerkvene in svetne, ki razume in sprejema svoje poslanstvo kot služenje drugemu, prizadevanje za skupni blagor, celostno promocijo človeka in družbe na duhovnem, kulturnem, družbenem in gospodarskem področju. Da so današnje oblasti daleč od tega, je žal še kako razvidno.

Namen razprave je poglobitev v sporočilo okrožnice, in sicer v področje diakonije (služenja) in njene specifične naloge, ki jo ima karitas v konkretnem življenju Cerkve in kristjana.

1. KARITAS KOT SESTAVNI DEL TROJNEGA PSLANSTVA CERKVE

Okrožnica umešča karitas v trojno poslanstvo Cerkve, ki jo opredeljuje kot »občestvo ljubezni«⁴ po vzoru ljubezni med osebami Svete Trojice (2. del, 19–42).⁵ Pravi, da se »bistvo Cerkve izraža v trojnem naročilu: oznanjevanju božje besede (kerigma, martyria), obhajanju zakramentov (leiturgija) in služenju ljubezni (diakonija). To so naloge, ki se med seboj pogojujejo in jih ne smemo ločiti drugo od druge« (25 a; prim. tudi 22). To velja za vse ravni delovanja in za vse subjekte delovanja. V tem smislu karitas ni neka obrobna ali le neka-terim izbrancem zaupana naloga, marveč je bistveni ali integralni del poslanstva Cerkve v vseh časih in razmerah, je način služenja človeku in svetu, je naloga vseh kristjanov.

Prikličimo si v zavest nekaj svetopisemskih odlomkov, ki govorijo o enovitosti in povezanosti poslanstva Cerkve v treh razsežnostih: oznanjevalni (pričevalni), bogoslužni (posvečevalni) in služnostni (vodstveni).

* Mt 28,18 – Pred vnebohodom Kristus naroča učencem: »Pojdite torej in učite vse narode. Krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih spolnjevati vse, kar koli sem vam zapovedal!«

* Jn 14,6 – Pri zadnji večerji Jezus svojim učencem: »Jaz sem pot, resnica in življenje.«

* Apd 2,42 – Evangelist Luka je zabeležil, da so bili prvi kristjani »stanovitni v nauku apostolov in bratskem občestvu, v lomljenju kruha in molitvah«.

Iz navedenih besedil izhaja naslednja razdelitev, povezanost in pojasnitev nalog, ki jih ima Cerkev in jih je na različne načine tudi skušala spolnjevati:

- oznanjevanje evangelija (resnice, stanovitnosti/zvestobe v nauku apostolov), ki je hkrati pričevanje za evangelij pred svetom (kerygma, martyria);

- obhajanje bogoslužja (posvečevanje življenja, lomljenje kruha – molitev), ki izraža slavljenje Boga, praznovanje, posvečevanje sebe in drugega (leiturgia);

- služenje človeku in svetu (pot življenja, bratsko občestvo), ki vključuje tako službo oznanjevanja božje besede (resnice) kot tudi bogoslužje (diakonia); integralni del diakonije (služenja) je tudi karitas kot specifična oblika služenja.

Kako pomembna je Cerkvi zaupana trojna naloga in kako so te naloge med seboj tesno povezane, pojasnjujejo tudi naslednja dejstva. Po drugi svetovni vojni je komunistična oblast močno okrnila ali celo prepovedala omenjene oblike pastoralnega delovanja. Evangelij ni imel pravice javnosti. Oznanjevanje je bilo omejeno na nedeljsko/praznično pridigo v cerkvi in na verouk, mnogim duhovnikom pa je bilo iz različnih razlogov prepovedano poučevati verouk. Bogoslužje ni bilo sicer prepovedano, toda udeležba pri bogoslužju (zakramentih) je bila motena, nadzirana, za nekatere poklice pa prepovedana (državne uslužbenke, pedagoške delavce, vodilne kadre ...). Najbolj je bila prizadeta tretja pastoralna naloga – navzočnost Cerkve v svetu, njeno javno delovanje, zlasti dobrodelnost – karitas. Razlogi so bili različni. Oblast je smatrala, da je komunizem popoln družbeni sistem, v katerem je socialno vprašanje rešeno. Oblast je razumela karitas kot paralelno strukturo državnim ustanovam (Rdečemu križu) in drugim družbenim pobudam. Menila je, da bi Cerkev s karitativnim delovanjem utrjevala svojo družbeno vlogo, medtem ko je bil cilj komunizma Cerkev uničiti ali jo vsaj ovirati pri njenem delovanju. Ko je bila Cerkvi odvzeta pravica karitativnega delovanja, je bila potisnjena v geto, prav tako je bila okrnjena možnost evangeljskega pričevanja in družbene vloge. Človeški iznajdljivosti vernikov in duhovnikov ter njihovi

zvestobi vrednotam se je treba zahvaliti, da so zlasti glede tretje naloge, diakonije – karitas, našli načine, kako bi pomagali bližnjemu v potrebi tudi brez vidne zunanje organizacije.⁶

Glede na misli okrožnice o medsebojni povezanosti vseh treh nalog cerkvenega/pastoralnega delovanja nekaj misli in pojasnil.

a) Oznanjevanje evangelija ali pričevanje

Oznanjevanje evangelija (pričevanje) je zelo širok pojem in področje delovanja, ki je odprto vsem kristjanom. »Vera je iz oznanjevanja« (Rim 10,17), ki jo potrjuje pričevanje kristjanov, pravi apostol Pavel. Izjavlja tudi, da oznanja »Kristusa križanega« (1 Kor 1,23) in se zaveda odgovornosti za oznanjevanje evangelija: »Gorje meni, če evangelija ne bi oznanjal« (1 Kor 9,16). Oznanjati pomeni govoriti in pričevati. To se dogaja prvenstveno v družini, kjer starši učijo otroke in pričujejo s svojim življenjem; pri katehezi, ki uvaja v spoznanje resnic in v krščansko življenje; pri homiliji, ki razlaga božjo besedo in oblikuje krščansko občestvo; pri branju božje besede pri zakramentih in zakramentalih (blagoslovih), kar je temelj razumevanja zakramentalnih znamenj; pri osebnem in občestvenem branju in premišljevanju Svetega pisma, ki oblikuje človekovo osebno in občestveno miselnost in ravnanje; pri različnih pobudah in oblikah (konferencah, predavanjih, tečajih, pogovorih, svetovanjih ...), ki dopolnjujejo človekova spoznanja. Vsi kristjani so na različne načine poklicani k oznanjevanju z besedo in pričevanjem svojega življenja. Slednje je omogočeno prav vsem (mladim in starejšim, zdravim in bolnim), vedno in povsod, ker lahko pričujejo ne le z besedo, marveč s celovitostjo svoje osebe in bivanja: z vero v Kristusa Boga in Odrešenika, z življenjem, molitvijo, zvestobo, odpuščanjem, sprejemanjem trpljenja; pričujejo s svojim skritim življenjem v zavesti, da smo kristjani udje istega telesa, Kristusa in njegove Cerkve, ki moli za vse in jih vključuje v odrešenijsko dogajanje, v občestvo verujočih. Pričevanje je vidno in nevidno, vedno pa resnično, ker nas povezuje Kristus.

Takšno oznanjevanje je hkrati služenje: je služenje resnici, božji besedi, služenje človeku. Tako ljudje ravnamo tudi na drugih področjih življenja, kot so znanost, umetnost, kultura,

vzgojno in izobraževalno delo, politična dejavnost ..., če jih razumemo kot služenje človeku. Za človeka je nekaj lepega, veselega in osrečujočega, če je na ta način v službi sočloveka, če mu sporoča resnico in veselje ter z njim deli to, kar ima.

b) Bogoslužje – češčenje Boga in posvečevanje človeka

Slaviti Boga ni prvenstveno dolžnost, marveč božje povabilo in človekova pravica. Pravico ima biti pri maši, biti deležen gostije, občestva z Bogom in brati, se Bogu zahvaljevati. Ne samo maša in zakramenti, marveč vsaka molitev je stik z Bogom, veselo snidenje z Njim, ki nam je blizu in nas ljubi.

Bog se človeku daruje, da bi se mi lahko darovali Njemu in bratom. Darovanje je izraz ljubezni, najprej božje do človeka, nato človeka do Boga. Bog ne potrebuje naše hvale, »vendar se mu po njegovi dobroti smemo zahvaljevati.«⁷ Ko sprejemamo božje darove in se jih veselimo, s tem pokažemo, da jih cenimo in vrednotimo. Božje darovanje je zastonjsko, takšno mora biti tudi človeško darovanje. Bog daje iz polnosti svoje dobrote in naklonjenosti do človeka. Če dajemo drugemu, da nam bo vračal ali nam izkazoval hvaležnost, je naše darovanje sebično. Darovanje je zastonjsko in nesebično tudi tedaj, ko drugi tega ne sprejema in ne razume.

c) Diakonija – služba bližnjemu

Diakonija ali služenje obsega življenje v njegovi celovitosti; je tudi služba oznanjevanja in posvečevanja, ki smo ju pravkar obravnavali. Tako so apostoli razumeli svoje poslanstvo. Rekli so namreč: »Ni prav, da mi zanemarjamo Božjo besedo, ker strežemo pri mizi. Poiščite si, bratje, iz svojih vrst sedem mož, ki uživajo ugled in so polni Duha in modrosti, in določili jih bomo za to službo. Mi pa se bomo posvetili molitvi in oznanjevanju besede« (Apd 6,4). Oznanjevanje božje besede je služba besedi, kakor je tudi podeljevanje zakramentov služba posvečevanja, ki ju opravlja duhovnik, poklican k služenju.

Povezanost med tremi nalogami Cerkve je najbolj vidna ravno pri obhajanju evharistije. Tedaj poslušamo božjo besedo, slavimo Boga, ki se nam daruje in nas posvečuje, da bi se tudi sami darovali Bogu in bližnjemu (Bog je ljubezen, 22, odslej B JL). Vse tri naloge je treba upoštevati tudi pri obhajanju drugih zakramentov in zakramentalov, pri pobožnostih v

družinskem in občestvenem življenju, kajti »vera brez del je mrtva« (Jak 2,17). Tako vera (prepričanje) spodbuja k dejanjem, dejanja pa potrjujejo in utrjujejo naše prepričanje.

Prvi kristjani, ki so bili stanoviti v nauku apostolov, obhajanju evharistije in bratski skupnosti, so imeli celo »vse skupno« in »nihče med njimi ni trpel pomanjkanja« (Apd 2,44; 4,32). Skupnost dobrin je bila znamenje duhovne povezanosti, ki je vladala tudi med člani nove verske skupnosti in med posameznimi cerkvenimi občestvi. Ravno evharistija je bila najmočnejši motiv in hkrati priložnost za služenje bližnjemu, tudi za zbiranje pomoči potrebnim. Solidarnostni značaj evharistije je žal v poznejših stoletjih zbledel, in danes darujemo pri maši večinoma za potrebe cerkvene stavbe. Nikoli pa ni zamrla zavest, da mora obhajanje evharistije na različne načine vzgajati vernike za bratsko ljubezen: v družini in med prijatelji, zlasti za solidarnost z najbolj zapuščenimi in potrebnimi doma in v svetu, pri čemer ne gre zgolj za zbiranje darov, marveč za darovanje sebe, za izraze solidarnosti in bližine, za razumevanje in odpuščanje. Prav to je naloga karitas kot specifične oblike služenja (diakonije), služba človeku in človeštvu na vseh ravneh življenja, delo za mir in pravičnost v svetu, pospeševanje vseh konstruktivnih pobud v svetu.

Karitas je ne samo integralni del poslanstva Cerkve, marveč tudi njen program (BJL, 32). Tako svetu pričuje, da krščanstvo ni zgolj neka »estetska oblika«,⁸ tudi ne zgolj priložnostna dejavnost, ki jo spodbudijo velike nesreče ali potrebe človeštva,⁹ marveč združuje nauk in življenje, teoretični in praktični vidik. Z eno besedo: »beseda postaja meso«. Prav tako ima karitas misijonski značaj in poslanstvo, ki pričuje za božjo ljubezen s služenjem drugim.¹⁰

2. ZNAČAJ KARITAS

Karitas (grško »agapé«) ima v krščanstvu specifičen, poseben pomen. Že na prvih straneh okrožnica poudarja, da karitas presega ljubezen, ki jo grška kultura imenuje z besedo »eros« (BJL, 3). Prav tako presega zgolj čustvene in druge, v človeški zavesti in izkustvu rojene poglede. Na kratko se bomo dotaknili omenjenih pogledov in vidikov.

a) Ljubezen, ki presega čustvo

»Ljubezen (karitas) ni samo čustvo« (BJL, 17). Človek je obdarjen z možnostjo čustvovanja, ki se izraža v zelo različnih in nasprotujočih si oblikah: ljubezen – sovraštvo, naklonjenost – zavračanje, veselje – žalost, sproščenost – strah, zamera – odpuščanje ipd. Te oblike imajo lahko spodbujevalno ali pa zaviralno vlogo v človekovem življenju in odnosih. »Čustva se prebujajo in izginejo« (BJL, 17) tudi brez človekovega hotenja. Prava ljubezen je nekaj več, globljega in trajnejšega, kot je trenutno razpoloženje; človeka prevzame v njegovi celovitosti kot duhovno in telesno bitje, ki misli in čustvuje, sprejema in se odziva, nekaj hoče in se temu ustrezno odziva z delovanjem. Čustvo je odvisno od mnogih notranjih in zunanjih vplivov: zdravja, razpoloženja, vremena, uspeha ali neuspeha, pa tudi od pozitivnega ali negativnega odzivanja drugih. Pogosto so v njem izražena velika nasprotja, ki jih morata razum in volja obvladovati in usmerjati. Tako ljubezen postane stalnica (konstanta) v človekovem življenju; je trajna značilnost, ki človeku kot delujočemu subjektu daje gotovost in kredibilnost, da se drugi lahko zanesejo nanj.

b) Ljubezen presega filantropijo

Ljubezen (karitas) tudi ni zgolj filantropija. Filantropija kot človekoljubje, humanost (človečnost), naklonjenost, dobrodelnost, pozornost, tudi razumevanje in odpuščanje je kakovost, ki jo človek visoko ceni pri drugih in jo tudi sam želi drugim izkazovati. Filantropija izhaja iz globokih človekovih spoznanj in nagibov, da je človek največja vrednota in je gibalo naših dejanj. Iz teh spoznanj se porajajo nove človeške vrednote: spoštovanje, solidarnost, sodelovanje, pomoč. Toda »ljubeče služenje za Cerkev ni zgolj dejavnost socialnega skrbstva, ki bi jo mogli prepustiti tudi drugim, marveč spada k njenemu bistvu, je njen bistveni izraz, ki se mu Cerkev ne more odpovedati« (BJL, 25 a; o preseganju »socialnega skrbstva« prim. tudi 30 b in 31). Vendar ni treba, da bi se tisti, ki dela na področju karitas, nenehno skliceval na Kristusa in njegovo ljubezen. Če upoštevamo, da vsaka resnična ljubezen izhaja od Boga, da Bog vsakega človeka po milosti nagiba k dobremu, je treba vse pozitivne in dobrodelne pobude sprejemati, ceniti ter jih podpirati. Znani so primeri, in tudi v župnijskih

Karitas se to dogaja, da v njej sodelujejo ljudje, ki niso verni ali imajo drugačno prepričanje. Tudi pri Rdečem križu in drugih dobrotelnih ustanovah sodelujejo ljudje, ki jim gre za človeka, za njegov blagor. Treba je priznati, da v teh ljudeh deluje Bog, čeprav Boga ne priznavajo navzven, vendar delajo iz notranjega nagiba, to je iz pobud Svetega Duha.

K filantropiji prištevamo danes tudi mnoge pobude znanih ljudi (politikov, filmskih igralcev, umetnikov), ki hočejo s svojim ugledom, denarjem in zmožnostmi pomagati pri odpravi vsakršne revščine, ki pesti človeštvo zlasti v nekaterih delih sveta. Toda če to delajo zgolj zaradi lastne afirmacije, »so plačilo že prejeli«.

c) Ljubezen izhaja iz Boga, ki je Ljubezen

Ljubezen izhaja in se napaja iz Ljubezni, Boga. Ljubezen do bližnjega je namreč »zasidrana v božji ljubezni« (20), je »resnični humanizem, ki v človeku gleda božjo podobo in mu želi pomagati pri uresničitvi življenja v skladu s tem dostojanstvom« (BJL, 30 b). To je posebnost, specifikum krščanske ljubezni, ki presega filantropijo. Bog ljubi vsakega človeka. Nekateri to ljubezen spoznavajo in sprejemajo, drugi so je deležni, vendar se tega ne zavedajo. Kristjane najmočnejše nagiba Kristusova ljubezen, da svoje »srce uskladijo s Kristusovim srcem ter jih nagiba, da ljubijo ljudi tako, kakor jih je ljubil on, ko se je sklonil, da bi učencem umil noge« (Jn 13,1–13) (19). Bog je Ljubezen, ki je človeka tako prevzela, da jo razdaja drugim, kakor je Bog tudi resnica, ki jo želi posredovati drugim. Izkustvo božje ljubezni je najmočnejše gibalno kristjanove ljubezni do bližnjega. Spoznal je, da mu je Bog blizu, da ga sprejema, odpušča, odrešuje; to izkustvo želi sedaj darovati drugim na način, kakor nas Bog ljubi. Ljubezen torej ne prihaja iz nas, marveč od Boga, mi pa smo posredniki božje ljubezni in njeni pričevalci. Evangelist Janez pravi: »Ljubezen ni v tem, da bi bili mi vzljubili Boga. On nas je vzljubil in poslal svojega Sina v spravo za naše grehe« (1 Jn 4,10). Ljubi nas nesebično, zastonjsko, in nam hkrati daje vso svobodo, da jo sprejmemo ali zavržemo. V tem je velika in enkratna človekova odgovornost. Ko smo to ljubezen spoznali in jo sprejeli, je ne smemo zatajiti, marveč smo postali njeni služabniki; prevzame nas in nas uči, kako služiti. To ljubezen

nam je Bog izkazal v Kristusu, ki ljubi vse ljudi, jih poučuje in svari, grešnike sprejema in jim odpušča. Božja ljubezen je odslej zapoved ne samo za posameznega kristjana, marveč za krščansko občestvo, ki je in mora postajati »občestvo ljubezni«.

Na poseben način se božja ljubezen razodeva in razdaja v evharistiji, v kateri se Kristus daruje človeku in ga uči darovanja in služenja bratom. Kdor prav razume sporočilo evharistije, njemu postane vodilo in moč pri služenju drugemu. Pa ne le posamezniku. Tudi krščanskemu občestvu, ki ga evharistija oblikuje, kakor govori okrožnica Janeza Pavla II. *Cerkev iz evharistije*,¹¹ je evharistija vzorec za služenje človeku.¹²

3. KAJ JE KARITAS?

Opredelitev karitas je odvisna od tega, kateri vidik postavljamo v ospredje. Možno je, da jo vidimo: (1) kot kakovost osebe v odnosu do druge osebe, (2) kot dobrodelno dejavnost, ki jo opravlja neka organizirana verska skupnost, (3) kot organizacijo, ki opravlja administrativne posle v zvezi z dobrodelnostjo ipd. Okrožnica želi predvsem poudariti, da je karitas osebna krepost, povezana s pravičnostjo, ki ima družbeno-socialno in eklezialno razsežnost. Pomudili se bomo pri posameznih vidikih krščanske karitas, ki jo narekuje evangelij, potrjujeta pa nauk in praksa Cerkve od njenih začetkov do danes.

a) Karitas kot organizirana oblika ljubezni (21,28–29)

Ko okrožnica govori o karitas kot »urejeni ljubezni do bližnjega« (BJL, 21), se sklicuje na prakso prve Cerkve. Ne samo da so prvi kristjani »imeli vse skupno« (Apd 2,44) in da »nihče med njimi ni trpel pomanjkanja« (Apd 4,34), marveč so apostoli izbrali sedem mož, diakonov, ki so prevzeli službo dobrodelnosti v krščanskem občestvu (prim. Apd 6,5–6; BJL, 21). To je Cerkev nadaljevala tudi v poznejših stoletjih vse do naših dni, o čemer pričajo pravila meniškega življenja, nastanek beraških redov, družb in skupnosti, ki so jih zasnovali njihovi ustanovitelji (sv. Benedikt, sv. Frančišek Asiški, sv. Vincencij Pavelski, bl. Terezija iz Kalkute in drugi).

Karitas kot »urejena (organizirana) ljubezen do bližnjega« presega zgolj administrativno raven, ki je zaradi zahtevnosti in učinkovitosti same dejavnosti vsekakor potrebna; gre za ugotovitev stanja in različnih potreb, načrtno in kontinuirano pomoč ipd. Prav tako karitas presega individualno poklicanost vsakega človeka (kristjana) k izkazovanju ljubezni do bližnjega, presega tudi individualne pobude in priložnostno pomoč, ki je odvisna od posameznika, njegovega zaznavanja problemov in njegovih možnosti, nuditi pomoč. Toda posameznik ne vidi vsega in ne zmore vsega. Potrebno je načrtno in organizirano delovanje, ki upošteva, kdo, kje in česa je potreben, kako dejavnost (pomoč) zasnovati, kako jo nuditi in kdo je za to odgovoren. Upoštovati je treba, da nekateri sami iščejo pomoč, druge je treba poiskati, da bi jim pomoč lahko nudili; nekdo sam potrka na vrata hiše, drugi molči, sameva in trpi vsakršne stiske, je ogrožen sam ali njegova družina. Urejena (organizirana) ljubezen (pomoč) bližnjemu ima torej dvojni pomen: 1. organiziranost vključuje širok krog sodelavcev, deluje usklajeno in ne razmetava ne moči ne sredstev ne časa, 2. pomoč tako laže pride do vsakogar, ki jo potrebuje. Tako imajo vsi, kolikor je to mogoče, enake možnosti sprejemanja pomoči.

b) Osebna pobuda in dejavnost sta nenadomestljivi

Karitas kot urejena in organizirana ljubezen je utemeljena na individualni ali osebni ravni. »V božji ljubezni zasidrana ljubezen do bližnjega je najprej naročilo za vsakega posameznega vernika« (BJL, 20). V ospredju je človek kot oseba, in sicer pod dvema vidikoma: 1. kot tisti, ki izkazuje ljubezen, in 2. kot tisti, ki jo prejema. Vsak človek (kristjan) je osebno poklican uresničevati zapoved ljubezni v svojem življenju. Ko je spoznal božjo ljubezen in jo sprejel, je poklican, da tudi sam postane posrednik te ljubezni drugemu. Bog namreč govori in ljubi prek sočloveka. Ko se posameznik sreča s človekom, ki potrebuje njegovo pomoč, je on tisti, ki mu mora pomoč ponuditi. Ne čaka ne na pobudo ne na dovoljenje drugega, marveč sedaj stori to, kar je v njegovi moči. Individualna raven karitas je dejansko primarna raven; iz nje izhajajo vse druge ravni urejenega (občestvenega) služenja, ki jih opravlja človek.

Čeprav karitas označujemo kot »urejeno in organizirano ljubezen do bližnjega« in je »ljubeča osebna pozornost« (BJL,

28 b), je individualna iniciativa »neposreden odgovor na stisko bližnjega« (BJL, 31 a). Imenujemo jo »zapoved srca«. ¹³ Ko je kdo v potrebi, ne iščemo posrednika, ki bo pomoč izkazal, marveč v sami nudimo, kolikor je v naši moči. Tako je ravnal usmiljeni Samaritanec, tako smo dolžni ravnati v primerih, ki so nujni in neodložljivi, ko se posameznik obrne na nas ali sami ugotovimo njegove potrebe. Tedaj ni pomembna organizacija, ne družbena ne cerkvena, najpomembnejši je človek. Naloga vsakogar je biti blizu sočloveku, ki nas potrebuje (BJL, 30 a).

c) Ravni urejanja in organizacije

Karitas kot urejena (organizirana) ljubezen do bližnjega in »občestveno urejena dejavnost vernikov« (BJL, 29) predpostavlja urejenost na različnih ravneh: svetovni, nacionalni, škofijski, dekanijski, področni, župnijski, krajevni (vaški), podružnični, družinski ali kaki drugi. Pogosto se te ravni prepletajo, saj je pomembnejše, kaj in komu smo kaj storili, kakor pa kdo je nekaj storil.

– *Na svetovni ravni*: Cerkev je družina božjih otrok, ki potrjuje, da so vsi ljudje božji otroci, velika družina, drug za drugega odgovorni in med seboj solidarni. Ljudje se zavedajo revščine sodobnega sveta, kričečih nasprotij med bogatimi in revnimi, privilegiranimi in zapostavljenimi. Ne dajejo od presežka svojega imetja in možnosti, marveč zaradi tega, ker drugi nekaj potrebujejo za preživetje in človeško eksistenco. V svetovnem oziroma evropskem merilu delujejo: *Papeški svet Cor unum*, *Evropska Karitas* in druge podobne organizacije (npr. pomoč nerazvitim, pomoč narodom ob hudih nesrečah ipd.).

– *Na nacionalni (slovenski) ravni*: Vsak narod ima določene značilnosti, med ljudmi iste narodnostne skupnosti obstajajo posebne vezi, ki jih povezujejo v medsebojni kulturni, gospodarski, politični in drugi enotnosti in solidarnosti, tudi medsebojni pomoči. Nacionalna raven zajema vsa področja skrbi za sonarodnjake v domovini in tujini, prav tako tudi povezavo in odprtost z drugimi narodi sveta in njihovimi potrebami. Razne dejavnosti je mogoče rešiti le na ravni mednarodnega sodelovanja, npr. posebni projekti delovanja Karitas, vzgoja delavcev na specifična področja Karitas, medsebojna pomoč in svetovanje ipd. Med takšne organizirane pobude lahko prištevamo: (1) v Nemčiji – *Adveniat, Misereor, Renovabis* ipd.;¹⁴ (2) v Avstriji

– pomoč misijonom, misijonskim bogoslovcem, trikraljevska akcija; (3) v Sloveniji (v začetku manj povezano, pozneje povezava v Slovenski karitas) – *lačni otrok, klic dobrote, družinska pobuda*,¹⁵ prostovoljna pomoč bolnikom, invalidom in starejšim, pomoč revnim družinam in družinam z več otroki, pomoč beguncem v času državljanskih vojn v nekdanji Jugoslaviji, postna akcija 2006 – brez alkohola ipd.

– *Na škofijski ravni*: Ta raven ima zaradi različnih razlogov prioriteto: gre za organizacijo, ki ima pregled nad dejanskimi potrebami in karitativnimi dejavnostmi v posamezni škofiji, hkrati pa skrbi za povezavo na nacionalni in deloma na svetovni ravni; laže spodbuja in koordinira konkretne naloge župnijskih in dekanijskih (področnih) Karitas in jih povezuje v širšo organizirano skupnost, ovrednoti razne individualne in druge pobude (npr. delo z zasvojenimi, domovi za matere in žene), skrbi za primarno in permanentno vzgojo sodelavcev in voditeljev za posamezna področja (npr. zakonske posvetovalnice, druga strokovna pomoč), laže nudi pomoč ali nasvet v raznih mejnih primerih ipd.

– *Na dekanijski (področni) in župnijski ravni*: V okviru župnijskih in dekanijskih pastoralnih svetov (ŽPS, DPS) obstajajo komisije (odbori) za diakonijo, v katerih člani Karitas vodijo, animirajo in koordinirajo karitativno dejavnost; spodbujajo k prostovoljnemu delu in ga usklajujejo, skrbijo za administracijo, preučujejo konkretna vprašanja na določenem geografskem področju – v župniji ali dekaniji, na vasi ali v naselju. Vodijo in dopolnjujejo sezname, kdo so ljudje, ki potrebujejo pomoč, kaj potrebujejo in kako jim pomagati, zlasti pa, kako jim zagotoviti stalno spremljanje v njihovih potrebah in preizkušnjah (hospic, terminalna obdobje, dnevna oskrba, obiski, pomoč na domu ipd.).

– *Na drugih ravneh*: Ne gre prezreti, da je prva raven tako vzgoje kot izkazovanja ljubezni družina in prijateljska občestva. Družinska ali občestvena raven sta primarni (tako družine, zakonske skupine, veroukarji, upokojenci, mladinske in druge skupine), ker se v njih neposredno vzgajamo za medsebojno služenje in pomoč, razumevanje in odpuščanje od otroških let dalje. Akcija »post brez alkohola« (2006) na slovenski ravni je pokazala, da so ljudje pripravljeni nekaj storiti, če je primerna motivacija, ki mora seveda najprej na-

govoriti družine in krščanska občestva. Tako drug drugega podpiramo v dobrem.

d) Področja izkazovanja ljubezni in pomoči

Okrožnica posebej opozarja na različne duhovne in druge potrebe današnjega človeka in časa. Kljub naporom, ki jih človeštvo vlaga za pomoč bližnjemu in za urejanje razmer, je čedalje več gmotne in duhovne revščine. Med gmotnimi znamenji revščine navajamo: lakoto, bolezni, brezposelnost, nepismenost, pomanjkanje ustreznega bivališča, možnost preživetja ... Med duhovnimi pa nasprotja in sovraštvo med posamezniki, narodi in kulturami, kriza vrednot, pomanjkanje smisla življenja, človeške bližine, razumevanja, odpuščanja, nasveta ipd., kar je pogosto drugemu teže ponuditi kot pomoč v gmotnih zadevah. Spomnimo se besed: »Gospod, reci le besedo, in ozdravljena bo moja duša!« Pomaga in odrešuje tudi človeška beseda, ki prihaja iz odrešenega srca in bivanja. Kar smo sami doživeli, moremo tudi drugim dati. Človek odrešuje s svojo besedo, bližino, sočustvovanjem, solidarnostjo, pa tudi z modrim nasvetom in opominom.

Prepričanje, da je mogoče zadostiti vsem človekovim potrebam in odpraviti najrazličnejše oblike revščine, je iluzija. Ne samo zaradi Jezusovih besed, da »imamo reveže vedno med seboj« (Mr 14,7), marveč bo karitas vedno aktualna tudi zaradi človekovega eksistenčnega stanja in neodrešenosti.

4. POKLICANOST VSEH

Eno izmed osrednjih vprašanj karitas je vprašanje (so)delavcev na tem področju. Praksa pove, da se tako na družbenem kot na cerkvenem področju pogosto uveljavlja tako imenovani »delegatski sistem«. ¹⁶ Nekateri menijo, da mora to delo opravljati bodisi družba bodisi za to usposobljene ustanove, ki so jih nekako »pooblastili« za to delo, medtem ko sami prispevajo le nekaj od svojega imetja in denarja ali pa še tega ne.

a) Vsi so poklicani

Vsi krščeni so po zakramentu sv. krsta pridruženi Kristusu, njegovi oznanjevalni, duhovniški in kraljevski službi, to je

pričevanju za evangelijsko resnico, obhajanju bogoslužja in služenju bližnjemu v ljubezni. To poslanstvo jim je zaupal Kristus, da ga opravljajo v Cerkvi, po njej in v tesni povezanosti z njenim občestvom. Prepričanje, da so samo izbrani ali člani župnijskih pastoralnih svetov (ŽPS), raznih komisij in ustanov poklicani opravljati dela ljubezni, nima ne človeške ne dobrodelne ne teološke osnove. Če je karitas naloga vseh ljudi, mora vsak človek delovati na tem področju, Karitas kot ustanova pa je animator, spodbujevalec in koordinator te dejavnosti. Poleg motivacije posameznih starostnih in drugih skupin je pomembno najti tudi ustrezne metode za karitativno delovanje. Navajamo nekaj pobud in možnosti glede starostnih skupin.

Otroci - Vzgoja za karitas se prične v družini, kjer se otrok uči prejemanja (hvaležnosti) in dajanja (velikodušnosti). Otroka vzgajata družina in vrtec, šola (družba) in Cerkev. Proces socializacije se prične v zgodnji dobi in se nadaljuje vse življenje. Družine z več otroki imajo sicer neko prednost, »determinizem«, da so »sinčki edinčki« razvajeni in gluhi za solidarnost, pa ni sprejemljiv. Osnovni motiv za dajanje in velikodušnost je veselje, da smo drugemu naredili veselje. Poleg vsakdanjih dejavnosti, kot so pomoč staršem, pospravljanje doma (stanovanja, sobe, igrač), pomoč sošolcem v šoli in pri verouku, na vasi ali v soseščini, pomoč ostarelim in bolnim (obisk, branje, družba), je treba gojiti zavestno odpoved v korist drugih doma in po svetu (lačnih, potrebnih; odpoved igračam, sladkarijam, denarju). Današnja »razvajena generacija« (B. Žorž), ki jo ustvarjata način življenja in porabniška družba, še kako potrebuje zavestne in načrtne odpovedi. Tudi razne oblike sodelovanja v župnijskih skupinah (ministranti, pevski zbor, raznašalci verskega tiska, zbiratelji znamk in drugih stvari) ter v šolskih in drugih krožkih so vzgoja za služenje bližnjemu.

Mladina - Mladost je optimalen čas, v katerem mladi preverijo, kaj jih zanima, česa so zmožni, kaj lahko naredijo za druge. Pri iskanju lastne identitete jih morajo starši, vzgojitelji in starejši ustrezno usmerjati. Sodelovanje v različnih skupinah in krožkih (župnijskih, izobraževalnih, kulturnih, športnih, prostovoljnih) jim je pisano na kožo. To delo naj opravljajo sebi in drugim v korist in veselje, od vzgojiteljev in

starejših pa pričakujejo priznanje in ovrednotenje (BJL, 30 b). Na področju Karitas so pripravljeni za prostovoljno delo,¹⁷ kot je služba animatorja, sodelovanje pri skvutih, pomoč starejšim, invalidom in bolnikom (obisk, branje, romanja ...). Mladina je pripravljena žrtvovati svoje moči in čas za prostovoljno delo, treba ji je dati možnosti ter pri tem paziti, da ne bodo zanemarjali osnovnih nalog, nalog v družini, šolskih obveznosti ali osnovnih verskih dolžnosti in jih zapostavljali na račun prostih in prostovoljnih dejavnosti.

Odrasli – Področje njihovega življenja so družina, družbeno in versko življenje, ki ga morajo živeti enovito, kar ni lahko doseči. Zakonca sta v zakonu drug drugemu podoba božje ljubezni, kot starša sta vzgojitelja in zgled otrokom za življenjske vrednote, v družbi (poklicu, sosesčini) pa sta pričevalca odgovornega življenja. Odrasli so domačim, prijateljem in sodelavcem pomoč in opora v vsakdanjem življenju. Če življenje sprejemajo kot dar in možnost, ga tako tudi živijo v odnosu do drugih – v delovnem in vsakdanjem okolju, pri čemer so pozorni zlasti na stisko in potrebe drugega. Njihovo življenje je tedaj služenje in pričevanje za evangelij (diakonija in martirija), s tem pa tudi posvečevanje sebe in drugega ter češčenje Boga (leiturgija).

Starejši, bolni, invalidi – Ti imajo v Karitas specifične naloge. Z molitvijo in dobrohotno mislijo spremljajo karitativno delo drugih; svoje preizkušnje in trpljenje pridružujejo Kristusovemu trpljenju za odrešenje človeštva; se učijo sprejemati pomoč drugih in jim izkazovati hvaležnost; v sebi obnavljajo zavest, da niso nepomembni člen v verigi človeške družbe, marveč tudi sami druge učijo živeti, moliti, se žrtvovati za druge. Kakor sami prejemajo in dajejo, tudi drugi njim dajejo in od njih prejemajo. Obojega se je treba učiti.

Posebne službe – *Duhovnik* je »učitelj, posvečevalec in voditelj župnijskega občestva«,¹⁸ ki je za opravljanje teh nalog prejel posebno milost (posvečenje), hkrati se mora za te naloge nenehno vzgajati in jih tako tudi opravljati. Če tako živi svoje duhovništvo, bo njegova beseda imela poseben značaj (kateheza, homilija, pogovor, svetovanje, obisk), zakramentalna znamenja bodo njemu in prejemnikom odkrivala božje delovanje. Deluje namreč »in persona Christi«, kot voditelj pa bo vodil in usmerjal občestvo v njegovi rasti, do »mere polne starosti

Kristusove«. Če bo sam ustrezno ovrednotil sprejeto poslanstvo in ga opravljal s »pastoralno ljubeznijo«, ¹⁹ ga bodo tudi drugi sprejemali in ovrednotili.

Laiki, zlasti člani ŽPS in delujoči v Caritas, ki delujejo na tem področju, morajo najprej sami ovrednotiti delo, ki jim je zaupano. Njihova poklicanost je milost (karizma) zanje in za druge. Poklicani so bili na različne načine: z izvolitvijo in imenovanjem, s sprejetjem povabila za delo v cerkvenem občestvu. Tudi oni so, tako kot duhovnik, na poseben način oznanjevalci, posvečevalci in služabniki v cerkvenem občestvu, ki opravljajo posamezne dejavnosti (katehezo, služenje), druge spodbujajo in pomagajo duhovniku pri koordinaciji dejavnosti.

Prostovoljno delo (volontariat) ima v Caritas posebno mesto (prim. BJL, 30 b). Značaj karitas prihaja do polne veljave ravno v prostovoljnem delu, to je v zastonjskem služenju bližnjemu po vzoru božjega služenja. Večji del delovanja v Caritas je prostovoljno delo, v katerem se srečujeta institucija (ustanova, administracija) in karizma (darovi in sposobnosti, prostovoljno delo), ki ima veliko oblik delovanja.

b) Sodelovanje na različnih ravneh

Karitas je uspešna, ko je njeno delovanje povezano na vseh ravneh: najprej znotraj cerkvenega občestva, začeniši od najbolj preprostih in vsakdanjih oblik (družinske, župnijske) do nacionalne ali svetovne ravni ter med cerkvenimi in družbenimi ustanovami. Po načelu subsidiarnosti vsak opravlja zaupano dejavnost ter skrbi za povezavo s sebi enakimi in z nižjimi ravnmi. Takšno sodelovanje zagotavlja, da bodo pomoči potrebni te pomoči tudi deležni, prav tako zagotavlja, da bodo darovi (karizme, sposobnosti) posameznikov ustrezno vključeni v karitativno delo.

Ključnega pomena je sodelovanje med cerkvenimi in družbenimi karitativnimi (dobrodelnimi) ustanovami, med Cerkvijo in družbo (BJL, 30 b). Ne ena ne druga ne moreta spolniti svojega poslanstva ločeno, marveč samo v sodelovanju. Zato Cerkev in družba ne smeta biti tekmeč, še manj ovira druga drugi, marveč morata iskati pota in oblike sodelovanja. Caritas namreč »presega meje Cerkve« v dvojnem pomenu: (1) da versko občestvo ne skrbi le zase in za svoje člane, čeprav ima izkazovanje ljubezni znotraj krščanskega

občestva poseben, pričevalni značaj (prim. Gal 6,10; 25 b), marveč vključuje vse ljudi, potrebne pomoči, (2) da ne ena ne druga, Cerkev in družba, nista zaprti v ozek krog lastnih interesov in nista samozadostni. V tem smislu je karitas »universalna ljubezen«: angažira vse, na vseh ravneh in je vsem tudi namenjena (BJL, 25 b).²⁰

Karitas ima tudi ekumenski značaj, kolikor je vsem kristjanom skupna Kristusova zapoved ljubezni, prav tako ima sodelovanje na tej ravni pričevalni značaj pred očmi sveta (BJL, 30 b).

5. VZGOJA IN ASKEZA

Za delo pri Karitas je potrebna osebna in strokovna vzgoja, poznanje razmer in potreb, refleksija in pogovor o načrtovanih in opravljenih nalogah, medsebojna pomoč in nasvet, dopolnjevanje na osebni in občestveni ravni. Teh nalog nihče ne more spolniti sam, marveč le v povezavi z drugimi. Tako je še bolj vidna narava karitas, ki je skrb vseh za vse.

a) Duhovna in strokovna vzgoja

Glede na človeški značaj niso vsi ljudje sposobni na enak in ustrezen način delovati na področju karitas. Nekatere lastnosti, kot so človečnost, komunikativnost, sposobnost življenja v drugega, razumevanje, spoštljivost, dobrohotnost ipd. so predpogoj za dejavnosti, s katerimi mora delujoči subjekt pristopiti k drugemu in preseči morebitno pomanjkanje podobnih kakovosti pri tistem, ki potrebuje pomoč.

Karitas ima prvenstveno značaj medsebojnega odnosa, je »ljubeča osebna pozornost« (28 b), »človeški pristop«, »pozornost srca«, »srčna omika« (31 a), je »srce, ki vidi« (31 b). Človek potrebuje sočloveka, ki ga razume, sprejema, spoštuje njegovo dostojanstvo in mu nudi pomoč na resnično nesebičen in diskreten način. Ne inferiornost tistega, ki sprejema, ne superiornost tistega, ki daruje, nimata v karitas svojega mesta, na kar morata biti oba pozorna (prim. 34 in 35). Za takšen odnos je potrebna vzgoja, osebna zrelost, ponižnost, zlasti pa spoštovanje človekovega (osebnega) dostojanstva. Takšen odnos čudovito predstavi apostol Pavel v Prvem pismu Korinčanom

(prim. 13). V tem duhu je treba razumeti berača, ki na vratih proseč reče: »Mi lahko kaj pomagata, če mislite, da sem še človek?« Kdor prav razume lastno obdarjenost, zna tako dajati tudi naprej. Sprejemanje je vedno pred dajanjem. Prejeli smo življenje, ljubezen staršev, okolja, darove, talente in možnosti, sprejemanje in odpuščanje. Iz tega se učimo tudi pravilno dajati drugemu in mu služiti iskreno in nesebično, po Kristusovem zgledu in s Kristusovo milostjo. Znati sprejemati je hkrati vzgoja za dajanje.

Ko poudarjamo strokovno usposobljenost, pri tem mislimo na že omenjene človeške lastnosti, ki jih strokovna usposobljenost nadgradi in dopolni, ne more pa jih dati ali nadomestiti. Poleg človeških kakovosti »strokovna pristojnost in pristop« zagotavljata, da »morejo (sodelavci Karitas) na pravilen način storiti to, kar je potrebno, in nato poskrbeti za nadaljnjo oskrbo« (31 a).²¹ Brez strokovne usposobljenosti je nemogoče uspešno delovati zlasti na nekaterih področjih, kot je pastoralno svetovanje, delo z odvisniki, reševanje osebnih in družinskih konfliktov, odziv na velike katastrofe ipd., prav tako spremljanje tistih, ki si začasno ali stalno ne morejo sami pomagati (odvisniki, bolni, invalidi, bolniki v terminalnem stanju ipd.). Že pridobljeno usposobljenost pa je treba nenehno dopolnjevati, pri čemer ima organizirana Karitas, posebej njene izobraževalne in administrativne ustanove, ključno vlogo.

Takšnemu razumevanju karitas nasprotujejo kakršni koli ideološki, politični ali prozelitistični nagibi (prim. BJL, 31 b in c), ki so »instrumentalizacija« karitativne dejavnosti in človeka. Takšni nagibi so znamenje iskanja lastnega ali strankarskega interesa, čemur podredimo dobrodelno dejavnost. Na neki način se tako uveljavlja načelo »daj – dam«, ki je v nasprotju z načelom nesebične in brezpogojne ljubezni. Kristjan se zaveda, da je ljubezen v svoji čistosti in zastonjskosti najmočnejše pričevanje za Boga, v katerega verujemo, in nas »priganja k ljubezni« (31 c). Ti motivi so zanj prvenstvenega pomena, navdih in moč.

b) Načelo »moli in delaj«

To načelo je uveljavljeno v verskem in cerkvenem življenju že poldrugo tisočletje! Človek je v nevarnosti, da daje zdaj enemu zdaj drugemu izključno mesto, v vsakdanjem življenju

zlasti prvemu. Nevarnost zunanje akcije je v tem, da človeka izprazni, da duhovne moči (motivacija, namen, vztrajnost kljub neuspehu ipd.) pojemajo; nima oaze, v katero bi prihajal in se duhovno napajal za delo. Sestre matere Terezije vsak dan eno uro molijo pred Najsvetejšim, da bi znale in zmogle služiti najrevnejšim. Vsi, ki vsak dan odhajajo na pot dobrotelnosti, se morajo izročati Kristusu, njegovim ljubezni, da jo bodo pričevali nesebično in prepričljivo. Tega ni mogoče doseči brez molitve. Molitev človeka usposablja za delo, daje moč in vliva pogum za vztrajnost ter človeku odpira različne oblike posredovanja ljubezni. Ne pozabimo: za bolne, stare in nemočne je molitev hkrati delo, ki ga zaradi starosti in bolezni ne morejo opravljati na viden način, vendar ga lahko opravljajo na drug, molitveni način, ki jih povezuje z drugimi, le-tem pa vliva zavest, da pri svojem delu niso osamljeni. Njihovo delo je apostolat molitve.

c) Meje človeške zmogljivosti

Človek pogosto doživlja meje svojih želja in delovanja. Pogosto je utrujen od dela, sprašuje se, kako naprej; doživlja, da ne zmore vsega, kar je treba in kar bi hotel, da so potrebe večje, kot so njegove zmožnosti. Karitas nikoli ne doseže vsega, kar bi bilo treba storiti; še vedno obstajajo in bodo obstajale različne oblike revščine. Prav tako človek doživlja, da nekateri njegovo ljubezen sprejemajo, drugi pa jo zavračajo. Tako se dogaja tudi Bogu: eni ga priznavajo, sprejemajo njegovo ljubezen, drugi jo zavračajo. Taka usoda doleti tudi človeka, ki želi drugemu pomagati. Nič čudnega torej, da se ga ob neuspehih lahko polasti skušnjava malodušnosti ali nedelavnosti (BJL, 35). Tudi v takih primerih bo vztrajal, ker tedaj vztrajnost dobi moč pričevanja. Apostol Pavel spoznava, da je »močan tedaj, ko je slaboten« (2 Kor 12,10). Kristijan se zaveda, da je v naravi dobrote in ljubezni, da se razdaja drugemu (»bonum est diffusivum sui«), zato zaupa božji moči in ne svojim močem. To spoznanje je papež Benedikt XVI. že večkrat omenil, tako na srečanju s škofi in duhovniki v Münchnu (2006), prav tako duhovnikom škofije Albano.²² Sebi in drugim svetuje: priznati je treba svojo nemoč in nemoč drugega z ene strani, z druge pa vztrajati in nadaljevati delo. Drugo prepustimo Bogu, njegovi previdnosti in modrosti.

Nič manjša ni skušnjava nedelavnosti, ki izhaja iz prepričanja, da se ne da ničesar storiti (BJL, 35). V tem se žal kaže trojno nezaupanje: v Boga in njegovo moč, v moč dobro v bližnjem in v nas samih ter končno zmago dobrega nad zlom, ki bo šele v eshatonu dosegla dokončno uresničenje in podobo.

*

Čeprav so napisane misli fragmentarne, se učimo ne samo iz knjig, marveč predvsem iz življenja. Vsak ima tudi osebno izkustvo, na katerem lahko gradi naprej. Tudi posredovanje izkustva drug drugemu nas bogati. Tudi za karitas veljajo Kristusove besede: »Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi« (Mt 18,18). Ni nobenega dvoma: karitas povezuje verujoče, kakor jih povezujeta oznanjevanje božje besede in bogoslužna dejanja. Na poseben način pa jih karitas – ljubezen povezuje z Bogom in med seboj. To pa je navzočnost nebes in božjega kraljestva na zemlji, izkustvo tiste bližine in edinosti, ki jo bomo deležni pri Bogu in v Bogu.

*

Opombe

¹ Janez Pavel II., *Okrožnica Bog je ljubezen*, Cerkevni dokumenti 113, Družina, Ljubljana 2006.

² Janez Pavel II., *Okrožnica Odrešenik človeka*, Cerkevni dokumenti 2, Družina, Ljubljana 1979.

³ Benedikt XVI. opredeljuje »integralno (tudi integrirano) pastoralo« kot enovito pot tako pastoralnih delavcev kot raznih področij pastoralnega dela. Prim. Benedictus PP XVI, *Dialogo con i sacerdoti*, v: *Notitiae* 479–480 (2006), str. 277–296; tu 282.

⁴ Koncil pravi, da je Cerkev »občestvo življenja, ljubezni in resnice« (*Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, 9).

⁵ Prim. Angelo Scola, *Benedetto XVI - Deus caritas est. Enciclica, Introduzione e commento*, Cantagalli 2006, 86 sl. Opomba: številke v oklepaju se nanašajo na okrožnico *Bog je ljubezen*.

⁶ Prim. Rafko Valenčič, *Od prepovedi do priznanja*, v: Peter Kvaternik (ur.), *V prelomnih časih*, Znanstvena knjižnica 4, Družina in TEOF, Ljubljana 2001, 161–178.

⁷ Prim. *Rimski misal*, Četrtni navadni hvalospev.

⁸ Prim. Giuseppe Angelini, *Deus caritas est. Una preziosa sollecitazione al pensiero teologico*, v: *Teologia XXXI*, N° 1 (Glossa, Milano 2006), 3–10; tu 7.

- ⁹ Prim. Virgilio Colmegna, *L' operosita della carita*, v: Ellena Lea Bartolini (ur.) *Dio é amore. Commento e guida alla lettura dell' Enciclica Deus caritas est di Benedetto XVI*, Paoline, Milano 2006, 105 sl.
- ¹⁰ Prim. Benedictus PP. XVI., *Dialogo con i sacerdoti*, 285–285.
- ¹¹ Janez Pavel II., *Okrožnica Cerkev iz evharistije*, Cerkevni dokumenti 101, Ljubljana 2003.
- ¹² Prim. Réal Trembley, *L' eucharistie, approfondement et déploiement de la vie filiale*, v: *Studia moralia* 43/1 (2005), 281–311, zlasti 287 in 306.
- ¹³ Prim. Stipe Nosić, *Prikaz enciklike »Deus est caritas« pape Benedikta XVI.*, v: *Crkva u svijetu* (Split, 2006), št. 2, 235–244; tu 241.
- ¹⁴ Papež Benedikt XVI. je na svetovnem dnevu mladih v Kölnu leta 2005 pohvalil nemške katoličane za vse, kar so storili dobrega in plemenitega drugim narodom po svetu. Prim. Papež Benedikt XVI., *Božja revolucija*, Družina, Ljubljana 2005, 123–133.
- ¹⁵ Prim. Peter Kvaternik, *Brez časti, svobode in moči*, *Acta theologica Sloveniae III*, Družina, Ljubljana 2003, 304–309.
- ¹⁶ Prim. A. Scola, *Benedetto XVI – Deus caritas est*, 92.
- ¹⁷ Prim. A. Scola, *Benedetto XVI – Deus caritas est*, 122.
- ¹⁸ Prim. Kongregacija za duhovščino, *Duhovnik pastir in voditelj župnijskega občestva*, Cerkevni dokumenti 99, Ljubljana 2002.
- ¹⁹ O tem posebej govori koncilski *Odlok o življenju in delu duhovnikov* (1965), 14.
- ²⁰ Glede sodelovanja med civilnimi in cerkvenimi ustanovami na področju Karitas je potreben dogovor na ravni države in Cerkve, sicer bi se lahko pojavile nepravilnosti in enostranske rešitve, ki ne bi bile v korist pomoči potrebnim.
- ²¹ Prim. S. Nosić, *Prikaz enciklike Deus est caritas ...*, 235–244; tu 241.
- ²² Prim. Papež Benedikt XVI., *Govor duhovnikom v Münchnu 2006*; Benedictus PP XVI, *Dialogo con i sacerdoti*, 277–295.

Andrej Marko Poznič

BOG JE LJUBEZEN

Družbeni vidik okrožnice

UVOD

Prva okrožnica Benedikta XVI. je z vso silo znova postavila v ospredje krščanstva ljubezen. V svetu, kjer se bije, kar so nekoč v Argentini imenovali »umazana vojna«, ker ni ne fronte ne vojská ne pravil, ki bi se jih spoštovalo in kjer imajo muslimanski borci nasproti Zahodnjakom vse adute v rokah (sami namreč izbirajo, kje, kdaj in koga bodo udarili), je silno pomembno, da je papež spregovoril o bistvu krščanstva. V svoji okrožnici »Bog je ljubezen« papež Benedikt XVI. najprej predstavi ljubezen kot kompleksen pojav, ki ni le čustvo, a tudi ne samo duhovnost. Konkretizacija krščanske ljubezni z vso silo spet postane sv. zakon. Odnos med moškim in žensko je takorekoč vidna in konkretna oblika krščanske ljubezni, ker vsebuje vse razsežnosti pojava ljubezni. Vsebuje namreč spolno, prijateljsko in božjo ljubezen. Le v zakonu se *eros* tako podvrže razumu, da te energije ne preidejo v opojnost¹ in se tam izgubijo v praznem uživanju. »Eros potrebuje red (disciplino) in očiščenje, da ne bi človeku nudil trenutnega užitka, ampak resničen predokus najvišjega doživetja eksistence, tiste blaženosti, h kateri teži vse naše bitje.«² S to mislijo papež postavi temelje svoji razpravi. Le sveti zakon omogoča vstop v pravilno živeto erotično ljubezen in le tu je erotika »predokus blaženosti«, zato si lahko mirno predstavljamo, da so poročeni ljudje privilegirani, saj imajo zelo preprost in učinkovit dostop do mističnega izkustva ljubezni, za katerega nas pripravlja naša vera. Erotična ljubezen pa potrebuje

očiščenja, saj je močno podvržena spolnemu nagonu, čustvom, ki so zaradi izvirnega greha daleč od prvotnega božjega načrta. Erotika je kakor divji konj, ki je mogočen, lep, krepak a tudi samovoljen in zapravljiv s svojo energijo.

Iz erotične privlačnosti človek samodejno prehaja na prijateljsko ljubezen (agape). To je že veliko bolj določljiva ljubezen, ker sloni na »resničnem odkritju drugega«. To odkritje pa je še vedno zaznamovano z neko sebičnostjo, čeprav človek že izhaja iz sebe, da skrbi za drugega. Pri prijateljstvu še ni tiste najvišje možne stopnje ljubezni, ki je ekstaza »kot stalna pot, stalni izhod iz vase zaprtega jaza k osvoboditvi jaza, k darovanju sebe in prav k odkritju sebe, še več, k odkritju Boga«³. Prijateljstvo še vedno sloni na simpatiji, na skupnih interesih. Prijatelje si izbiramo svobodno, po lastnem okusu in nihče ni naš prijatelj, če ga nimamo radi, če ga ne cenimo, če nam ni simpatičen ali ne izpolnjuje drugih pogojev, ki si jih sami postavljamo.

Ko nas papež spominja na Jakobove sanje na poti v begunstvo, ko sanja znamenito stopnišče, po katerem hodijo angeli gor in dol in uporablja to svetopisemsko zgodbo, da poenoti vse razsežnosti pojava ljubezni, postavi prijateljstvo na sredino. Prijateljstvo je kakor vmesna stopnica med najbolj zemeljskim »erosom« in najbolj božjim »karitas«. Najvišja stopnica je »karitas«, ki je najbolj prečiščena oblika ljubezni, saj tako ljubi le tisti, ki se navdihuje v Jezusu Kristusu in ljubi, kakor je ljubil on. Srečanje s Kristusom pomeni, da ljubim sočloveka zaradi Kristusa in mu ne postavljam nobenih pogojev. S tem dejanjem postane človek dovteten za Boga, pravi papež.⁴ Kdor trdi sebi in drugim, da veruje in ljubi Boga, se mora nenehno dokazovati s tem, da ljubi bližnjega. Konkretno to pomeni, da mu pomaga, kakor ve in zna, brez omejitev.

DRUŽBENA RAZSEŽNOST OKROŽNICE

Pomagati sočloveku v stiski pomeni soočati se z vso bedo tega sveta. Jezus je nekoč rekel, »uboge imate vedno med seboj« (prim. Mt 26,11; Mr 14,7 in Jn 12,8). To izkustveno dejstvo se ponavlja iz stoletja v tisočletje človeške zgodovine. Ljudje so lahko ubogi iz več razlogov. Najprej so ubogi tisti, ki so

se rodili v takih razmerah, ki jim onemogočajo vsako napredovanje v smeri blagostanja, ki ga uživa bogati razviti svet. Taki so npr. ljudje v sub-saharski Afriki, kjer sta jim dolgoletna suša in politika odvzeli vsako možnost za preživetje. Potisnjeni v bitko najbolj osnovnega preživetja so daleč od vsakega razmišljanja o »izboljšanju kakovosti življenja« ali drugih podobnih načinov mišljenja, ki zaposlujejo npr. Slovence.

»Politika« (se pravi upravljanje javnih stvari) je dejansko najmogočnejši vzrok uboštva v svetu. Pohlep in korupcija vodilnih sta glavna moralna vzroka množice revnih. Nekateri ljudje se kar naenkrat znajdejo med revnimi zaradi kakšne naravne nesreče. Poplava, vulkanski izbruh, potres ipd. lahko ljudi, ki so se do tedaj dostojno preživljali, pahne v revščino, iz katere sami ne zmorejo. Najbolj žalosten vzrok revščine pa je vsekakor osebna nespamet, ki se lahko kaže v alkoholizmu ali zasvojenosti z igrami na srečo, nepremišljenosti pri ravnanju s premoženjem, z drogami ipd. Kakorkoli že, dejstvo je, da se vse generacije človeštva srečujejo s pojavom revščine in tega ne bomo mogli nikoli odpraviti, ker so razlogi za osebno in družbeno revščino silno zapleteni.

Ker je pojav revščine tako razširjen in trajen, so ga v mnogih družbah sprejeli kot »naravnega« in ga niso odpravljali. Včasih je vzrok tudi v prevladujoči religiji, ki uči stvari sprejemati in ne spreminjati. Revež je pač revež in tak naj ostane. Kristjani pa so od vsega začetka, gnani od Jezusovega nauka, poskušali revščino odpravljati tako, da so pomagali siroti v stiski in ustvarjali pogoje, da ne bi prihajalo do revščine. V moderni dobi so politične stranke iz krščansko-ljudskega svetovnonazorskega gledišča veliko dela vložile v tako organizacijo družbe, da bi bilo čim manj revščine oz. da bi bil standard čim višji. V tem delu so se srečevale s sodelovanjem strank socialdemokratskega profila. Danes lahko rečemo, da ima zato Evropa močan socialni naboj, kar konkretno pomeni, da država uravnoteži dostop do dobrin med revnimi in bogatimi. Tako imenovano »brezplačno« šolstvo vse tja do univerze je eden od takih pomembnih naporov. Žal se pri tem pozablja, da univerze ni sposoben vsak; profesorji pa, ki so državni uslužbenci, postajajo čedalje bolj samovoljni in leni. Vsak preprost primer poskusa odpravljanja družbenih nepravilnosti hitro pokaže svojo omejenost in možnosti za

zlorabo. Kljub temu pa ne smemo odstopati od naše dolžnosti. Z revščino se mora tudi naša generacija spoprijeti in jo odpravljati, kakor ve in zna.

Danes smo tudi priče, da še tako dobra družbena ureditev ni večna. Korupcija v vseh svojih pojavih uničuje dosežke človeškega rodu. Sveto pismo to jasno poudarja, ko nam pripoveduje, da je na zemlji vse podvrženo pokvarljivosti človeškega rodu. Torej je prizadevanje za dobro stalna naloga vsake generacije.

Pri odpravljanju revščine oz. pomoči ubogim poznamo več ravni, ki se vedejo po načelu dopolnilnosti ali subsidiarnosti. Prva stopnja je samopomoč. Revez je dolžan narediti vse, kar je v njegovi moči, da bi zapustil to žalostno stanje. Kadar revež zapade v apatijo, »ne da se nič narediti«, je zapečatil svojo usodo in se prepusti miloščini dobrodelnih organizacij, kar pa ni v skladu s človeškim dostojanstvom, čeprav je dokaj pogost pojav. Na strani tistih, ki so dolžni pomagati, pa je prva stopnica posameznik. Najprej sem dolžan pomagati »jaz« sam. Vendar izkustveno hitro spoznamo, da so nekatere oblike revščine, ki jih ne moremo odpraviti z osebno miloščino. Zato se moramo združevati. Prvi zapis o cerkveni, tj. skupni dobrodelnosti kristjanov najdemo že v apostolskih delih, ko so prodajali svoje imetje in dajali vsakomur, kolikor je potreboval ali pa ko so ustanovili posebno službo, ki je skrbela za uboge (prim. Apd. 4,32–37; 6,1–7). Dobrodelnost potrebuje organizacijo, da se lahko spopade z velikim izzivi, ki jih postavlja pred nas sistemsko zlo. Vsaka organizacija živi, če je posrečena kombinacija med »profesionalnimi« in »prostovoljnimi« silami. Bistvena razlika med njimi je, da profesionalni živijo »od stvari«, ki jo delajo – v našem primeru so plačani za to, da opravljajo dobra dela, prostovoljci pa živijo »za stvar« in ne prejemajo plačila za dobrodelnost. Pri cerkvenih službah naj bi vedno veljalo pravilo, da se pri uslužbencih srečata obe prvini delovanja: profesionalni in prostovoljni. Duhovščina in laiki, ki jih vzdržuje občestvo, morajo živeti tako »za« kot »od« stvari, ki jo delajo. Če je pri duhovnikih zaradi njihove poklicanosti in celibata stvar bolj preprosta, pa je pri laikih, zaposlenih pri Karitas, ki so poročeni in imajo svoje družine (torej so v tem izenačeni z vsakim drugim vernikom), vprašanje, koliko so dolžni narediti prostovoljnih ur za dobrodelnost, težje rešljivo kakor pri duhovnikih. Za vsakega kristjana naj za začetek

velja, da bi bilo primerno, da vsak član občestva eno uro na teden posveti skupni dobrotelnosti.

Čeprav imajo škofije običajno svojo dobrotelno organizacijo, ki se imenuje »Karitas«, pa je v Cerkvi vzniknilo še mnogo drugih oblik pomoči, ki so na nek način bolj specializirane, ker izhajajo iz posamezne karizme ustanovitelja. Vsem katoliškim dobrotelnim organizacijam je skupno, da izpolnjujejo Jezusovo zapoved ljubezni »Ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil« (Jn 15,12), ki prav tako spada v Jezusovo oporoko kakor zapoved o obhajanju evharistije. Povezanost med sv. mašo (nedeljniki) in dobrotelnostjo je močna že od apostolskih časov. Danes se ta povezanost povsod po svetu kaže tako, da se berači zbirajo pred cerkvenimi vrati in ne pred bankami ali sedeži političnih strank.

Revščina pa je kljub temu prevelika, zato se povežemo tudi na mednarodni ravni. Svetovna razsežnost cerkvene dobrotelnosti pa še vedno ne zadostuje. Nismo samo kristjani dolžni odpravljati revščine, ampak je to dolžna storiti tudi družba kot taka. Zato so občinski, državni in mednarodni proračuni polni postavk z naslovom »humanitarna pomoč«. Državna socialna pomoč se mi zdi najprej priznanje, da je država odpovedala v ustvarjanju pogojev, ki bi omogočali vsakega, da se s svojim delom lahko dostojno preživlja. Prva naloga države je skrb za pravičnost, red in mir. Šele potem naj skrbi tudi za socialo. Socialna država ne sme zanemarjati svojih prvotnih dolžnosti, saj postane sociala vse prevečkrat le sredstvo, s katerimi se kupujejo glasovi ali priljubljenost v javnomnenjskih raziskavah. V tem primeru postane državna oblika socialne pomoči le še ena oblika rimskega »kruha in iger«.

Državna pomoč je prav tako večplastna kakor pomoč Karitas. Država lahko pomaga neposredno, prek razpisov ali pa skupaj z drugimi državami prek OZN in njenih organizacij. Javna skrivnost pa je, da so mednarodne paradržavne humanitarne organizacije največkrat same sebi namen in večina zbranih sredstev konča v plačah za zaposlene in njihove ugodnosti. Zaradi ideološke obremenjenosti mnoge države nočejo pomagati tako, da bi redno in zadostno sodelovale z organizacijami, kakor je Karitas, ker je le-ta katoliška dobrotelna organizacija. Mi pa skupaj s papežem Benediktom pravimo: »Ne potrebujemo države, ki vse ureja in obvladuje, marveč potrebujemo

državo, ki v skladu z načelom subsidiarnosti velikodušno priznava in podpira pobude, ki vznikajo iz različnih družbenih moči in povezujejo spontanost z bližino do pomoči potrebnih ljudi.«⁵

KARITAS V DRUŽBI

Karitas se je v Sloveniji prebudila po polstoletnem prisilnem zimskem spanju, ker smo verniki velikodušno in spontano pomagali blažiti norost vojne v BIH in na Hrvaškem. Toliko beguncev, kolikor smo jih sprejeli pri nas in jim poskušali pomagati, ni sprejela nobena druga država. Prav v tem »hitrem« in »nebirokratskem« odzivu je bila naša moč. Nismo spraševali »zakaj« oz. govorili »saj ste si sami krivi«, ampak smo pomagali, kolikor smo mogli in kakor smo znali. Po začetni fazi navdušenja pa je bilo treba stvari urediti, saj ljudje težko »dlako menjamo« in so izkoriščanja med prosilci za pomoč pogost pojav. Zato je bilo potrebno malce pogledati čez prag in se dogovoriti z drugimi dobrodelnimi organizacijami, da bi skrčili zlorabe. Urediti pa tudi pomeni, da smo se morali do neke mere »zbirokratizirati«. Birokracija je nujno potrebna, da stvari sploh delujejo. Ne smemo pa dovoliti, da se nam zgodi »birokratizem« oz. »aparati, ki bi postal sam sebi namen«, kakor se to dogaja marsikje.

Iz tega našega izkustva in stvarnega pogleda na dobrodelnost lahko potegnemo tri močne principe delovanja. »Hitro«, »nebirokratsko« in »odprto«. Tako delovanje je mogoče, če skrbimo za preglednost ali »transparentnost«. Papež pravi: »Cerkvene ustanove morajo s preglednostjo (transparentnostjo) svojega delovanja in zvestim izpolnjevanjem svojih nalog izpričevati krščansko ljubezen ter tako tudi civilne ustanove prežeti s krščanskim duhom in pospeševati vzajemno usklajevanje, ki bo nedvomno koristno za učinkovitost karitativnega služenja.«⁶ Lahko bi rekli, da je to osnovna oblika poštenosti v našem delovanju. Poštenosti ne predpisuje noben zakon, ker je stvar kulture srca in odnosa do Boga, sebe in bližnjega.

Hitro

»Kdor hitro da, dvakrat da,« pravi slovenski pregovor. Kakor mnogi pregovori je tudi ta do vrha poln krščanskega duha. Papež pa pravi, »da je karitativna dejavnost **najprej** neposreden

odgovor na to, kar je treba storiti v neki situaciji«. Prva odlika Karitas mora biti hitrost. Dobro razvejana mreža po vsej deželi (in celo svetu) omogoča, da se lahko na probleme odzove hitro, kar podvoji tudi učinkovitost. Naj opozorim na formulacijo »kar je treba storiti«, ki jo uporablja papež. »Kar se mora, to ni težko.« pravijo na Balkanu. Za Karitas je to zapoved. Ne sme se ustavljati nad velikostjo problema, ampak mora biti gnana od tega »morati«.

Nebirokratsko

Čeprav brez papirjev ne gre, pa se moramo vedno znova zavedati, da je papir »le nujno zlo«. Red in preglednost morata biti temelj našega delovanja, vendar pa ne smemo onemogočiti samostojnega odločanja nižjih ravni, ko je to potrebno. Prednost Karitas naj bo, da sloni na zaupanju in zvestobi sodelavcev, s tem pa si lahko privošči manj birokracije.

Odrpto

Naduto bi bilo, če bi menili, da Karitas zmore vse. Problemi revščine, lakote, naravnih nesreč in drugih pojavov revščine so tako veliki, da jih celotno človeštvo ne more odpraviti, tudi če bi vsi delali skupaj. Karitas mora biti v pravem krščanskem duhu odrpta do drugih človekoljubnih organizacij. Bolj pomembno mora biti, »da se pomaga«, kakor »kdo pomaga« ali komu bodo potem mediji peli slavo. Kakor bi morali medije spodbujati, da preverijo, kako pritekajo milijarde evrov, npr. tiste ki so se nabrale po znanem božičnem cunamiju, do pomoči potrebnih, tako bi morali najprej skrbeti, da »nam« (Karitas) tisti denar ne stoji na računih. Najvažnejše mora biti »pomagati« in zato nas papež poziva, da se povežemo z vsemi. Kakor je zahteva, da je krščanska (katoliška) karitativna dejavnost samostojna, se pravi »neodvisna od političnih strank in ideologij«, prav tako se ne sme bati sodelovanja z drugimi človekoljubnimi organizacijami.

Pri tej naši načelni odprtosti pa moramo upoštevati, da je mnoge lahko strah sodelovanja s Karitas, kar moramo v naši deželi še skupaj premagati. Kakor povsod tudi tu velja »korak za korakom«.

Karitas hoče biti in mora biti partner državi. Za našo državo so partnerji najprej t. i. NVO* ali »civilna družba«, kamor mnogi

državni uslužbenci nočejo prišteti Cerkve in njenih organizacij. Kljub temu je zaradi velikosti in razširjenosti, pa tudi zaradi učinkovitosti Karitas čedalje bolj verodostojen partner tudi naši državi. Prav s Karitas, ki uživa velik ugled med ljudmi, ki mnogokrat prejema dar uboge vdove, Cerkev »pridobiva točke« v javnosti. Naloga sodelavcev in zaposlenih je, da ugleda ne bo omadeževal noben finančni škandal ali morda še kaj hujšega.

Karitas (ali Cerkev) pa ne sme čakati na dovoljenje države ali drugih organizmov, da pristopi k reševanju različnih človeških problemov. Naše dovoljenje imamo od Boga in Boga je treba bolj poslušati kakor ljudi, je zatrdil apostol Peter judovskemu velikemu zboru. Če je komunistična oblast prepovedala organizirano karitativno delo Cerkve, pa ni mogla preprečiti drobnih oblik pomoči, ki so v naših župnijah vseskozi bile prisotne in so se takoj, ko je bilo mogoče, združile in povezale v Karitas.

Pomembni del odprtosti je tudi sodelovanje z mediji. Karitas mora kot organizacija skrbeti za pravilni marketing svojega delovanja. Tu ne mislim na cerkvene medije, mislim na »medije« kot take. Sodelovanje z mediji ne pomeni klečeplazenja, ampak izraža tisto samozavest, ki je potrebna, da pridobimo simpatije, ki so potrebne, da bo naše delo še bolj učinkovito. Primer »Darfurja« je poučen. Vesoljna Slovenija je zraven. Pomembno je, da se pomaga, pa tudi, da se o problemu informira javnost. Politiki zlahka pozabijo na milijone trpečih, če po sredi ni nafte, drugih surovin ali atomske bombe. Namesto njih mora mnogokrat stopiti Karitas, ki opozarja na bedo pozabljenih od mogočnih tega sveta. Cerkev je tudi zaradi tega moralna vest sveta. Ozaveščati svet o socialnih problemih, o revščinah, krivicah in drugih tegobah našega zemeljskega bivanja je tudi naloga Karitas in pri tem mora doseči sodelovanje z mediji, ki ji bo omogočilo bolj učinkovito posredovanje in predstavitev svojega dela javnosti. Brez odprtosti, kar pomeni brez strahu pred mediji, pa kaj takega ni mogoče.

DRŽAVA IN CIVILNA DRUŽBA NA DOBRODELNEM PODROČJU

Omenil sem že, da je prva dolžnost države, da skrbi za red in mir, za čim bolj pravično ureditev družbe, kar bi potem

prinašalo blagostanje vsem njenim prebivalcem. Država torej ni »človekoljubna« organizacija, ampak je politična tvorba. Ker je naša ureditev večstrankarska, kar pomeni, da se različne skupine v rednih ciklikih borijo za vodstvena mesta v upravljanju države (gre za volitve), smo stalno izpostavljeni skušnjavi, da stranke pridobljeno oblast zlorabljajo za ohranitev in povečanje le-te oz. da se ovekovečijo na oblasti. »Sociala« je najbolj poceni način kupovanja glasov, saj politiki zanj ne dajo niti tolarja iz svojega žepa, poberejo pa vso slavo in z njo povečajo svojo moč. V Republiki Sloveniji nimamo tradicije nepristranskosti državnih oblasti do vseh svojih državljanov (sistematična gonja proti Cerкви in verujočim je očitna). Državna uprava je pretežno protikatoliška ali pa vsaj nenaklonjena Cerкви. Uradniki niso bili vzgojeni v duhu služenja vsem državljanom, ampak so navajeni biti ustrezljivi do svojih in gospodovati nad ostalimi. Ker je vidne revščine v Sloveniji malo in ker so reveži skriti za stenami precej dobro vzdrževanih hiš oz. so ti reveži družbeno nepomembni, stopajo iz državne strani v ospredje skupine, ki jih ljudstvo mnogokrat doživlja kot privilegirane. Med te sodijo t. i. »družbene manjšine« in nekatere etnične manjšine, ki pa imajo velikansko medijsko podporo. Še bolj skrita kot odkrito privilegiranje raznih manjšin pa je težnja, da se z raznimi »društvi« podpira in plačuje »svoje ljudi«. Tako obstajajo društva, za katera nihče ne ve, kaj delajo, ki v nekaj mesecih pridobijo obilo državne podpore ali celo monopol nad nekaterimi »človekoljubnimi« projekti samo zato, ker je državna uprava vse preveč povezana v mreže »vip« (veze in poznanstva). Državljeni bi se morali bolj zavedati svojih dolžnosti in zahtevati bolj pregleden način podpiranja raznih NVO, društev in organizacij, predvsem pa bi morali zahtevati več nadzora nad porabljenim denarjem oz. dvigati bi morali glas, kadar država plačuje zaposlene pri raznih društvih, NVO-jih in drugih paradržavnih institucijah. Dela je na tem področju še veliko.

Kljub temu, da država ni socialna ustanova, pa mora ohraniti vsaj nekaj pristojnosti na socialnem področju, ker so nekateri problemi sistemski in zato presegajo sposobnosti vseh dobrodelnih organizacij skupaj. Na tem področju smo državljeni in še posebej katoliški politiki tisti, ki bi morali neutrudno delovati kot kontrola, nadzor nad porabo denarja in se

boriti proti večni skušnjavi, da bi s skupnimi sredstvi kupovali glasove.

KARITAS V ODNOSU DO DRŽAVE

Tudi naša država ima ob svojem času razpise za različne programe socialne pomoči. To je v principu dober način razdeljevanja državnih sredstev tistim, ki lahko bolj pomagajo. Država pa tudi prepušča t. i. civilni družbi pobudo na marsikaterem področju in jim potem nameni sredstva, ki so za uresničitev zamisli potrebna, potem ko razglasi zamisel za »družbeno koristno«. Paradoks tega prepuščanja pobude zasebnikom pa je, da so mnoga društva, ki prejemajo 100 % denarja od države, pri tem pa zahtevajo popolno avtonomijo. Zavedati se moramo, da smo na zemlji odvisni od tistega, ki ima denarnico. Zato mora Karitas paziti, da ne bi nikoli podlegla tej »egiptovski« skušnjavi. Če hoče Karitas delovati hitro, učinkovito, nebirokratsko in odprto, potem mora ohraniti zavest, da se ne sme državi »prodati«. Kajti voditelji držav se hitro menjajo in program, ki je izgledal nadvse uspešen pod eno vlado, bo tudi v hipu zamrl, ko se bo politična barva vlade zamenjala. Redna zamenjava vladnih barv pa je vgrajena v demokratični politični sistem.

Zavest, da je treba ohraniti materialno neodvisnost od države za vsako ceno, mora biti prioriteta v razmišljanju in delovanju vodstva Karitas. Egipčanski lonci mesa so tudi za nas skušnjava, niso bili skušnjava le za Izraelce, ki so takoj, ko so prečkali Rdeče morje in so na svoje oči videli, česa je Bog sposoben, začeli stokati po udobju, ki so ga bili deležni v suženjstvu. Ko kruli po želodcu, je poln lonec mesa velika vaba, za katero smo marsikdaj pripravljene žrtvovati svobodo. Prepričan sem, da mora biti to temelj, na katerem gradi Karitas svoj odnos do države.

V vsem ostalem pa velja že rečeno. Odprtost pomeni sodelovanje z vsemi ljudmi in organizacijami dobre volje. Sodelovanje z državo v korist pomoči potrebnih naj postane redna praksa. Ponavljam pa, da pod zgoraj omenjenim pogojem.

Le tako bo Karitas lahko izpolnila zahtevo, ki jo papež močno poudarja. »Ljubezen je zastonska; ne uresničujemo

je zato, da bi s tem dosegali druge cilje.«⁷ Če bi kdaj Karitas postala popolnoma odvisna od državnega denarja, bi prej ali slej morala prav tu hlapčevati politiki in bi zlahka postala orodje za »višje politične« cilje različnih političnih skupin. Zloraba bi bila v tem primeru hujša kakor znane afere z največjo paradržavno dobrodelno ustanovo.

POMEN KARITAS ZA CERKEV

Papež jasno poudari, da je dobrodelnost del naše vere. Edino Karitas nosi v svojem imenu in statutu tudi opredelitev, ali je slovenska, škofijska oz. župnijska. Karitas je torej uradna dobrodelna organizacija katoličanov. Čeprav ima pri nas čuden pravni status, pa ljudje razumejo, da je Karitas »dobrodelna roka« katoliške Cerkve. Karitas je po teži nekaj povsem drugega kakor »Antonov kruh« ali »Vincencijeva konferenca« ali kakšne druge katoliške dobrodelne organizacije.

Papež priporoča za dobrodelno dejavnost katoličanov nekaj pomembnih stvari:

- a) sodelavce, ki so pri stvari s srcem, ker jih žene vera, z drugo besedo: človečnost;
- b) zastojnost;
- c) pravilno strokovno usposobljenost;
- č) potrpežljivost, ki sloni na upanju;
- d) načrtovanje.

Vsak sodelavec Karitas se mora odločati za sodelovanje, gnan od svoje vere. Karitas ne sme temeljiti na goli človekoljubnosti, ampak mora imeti svoj izvir v dejavni ljubezni do Boga. Vsak vernik je Bogu dolžnik. Ljudje neradi komurkoli kaj dolgujemo. Ko delamo dobra dela se poskušamo »odkupiti« Bogu za vse milosti, ki smo jih prejeli od njega. Poskušamo nemo goče, da bi pred Bogom prišli na »pozitivno ničlo«. Ker je vsak od nas dolžnik, moramo opustiti željo po plačilu, ko delamo dobra dela.

Papež se zaveda, da prostovoljno delo, ki nima zadostnega strokovnega znanja, postane prej ali slej neučinkovito in nesmiselno. Zato priporoča, naj bo pravilna usposobljenost

značilnost Karitas kot take. Pri tem pa ne pozabi poudariti, da je srce tisto, ki daje vsemu delu pravo obliko in obraz.

Vsi vemo, da je delo z ljudmi najbolj naporno, ker ima vsak svoje muhe, pričakovanja, razvajenosti in kar je še človeškega. Sodelavec Karitas mora svojo ljubezen obleči v sveto potrpežljivost, ki se hrani z upanjem, da je vsaka pomoč sočloveku smiselna v luči odrešenja.

Zadnje vodilo našega občestvenega karitativnega dela pa je načrtovanje. Svojega dela ne smemo prepuščati navdihom. Najprej smo dolžni prehoditi vse redne korake v našem življenju. Načrtovanje je vsekakor eno izmed njih. Načrtovanje vsebuje tudi napor odločitve, kaj bomo naredili in kaj bomo pustili za kasneje ali česa se nikoli bomo lotili, ker ne zmoremo. Načrtovanje je naša naloga, ki sloni na študiju, premisleku in utemeljeni odločitvi. Duh pa veje, kjer hoče in navdihuje predvsem tistega, ki opravi svojo dolžnost.

SKLEP

Čeprav nas papež opozarja, da je bližnji vsak, ki potrebuje pomoč in mu lahko pomagamo, pa nas Sveto pismo uči, da smo najprej dolžni pomagati bratom v veri. Papež to zapiše s tem, da naj med kristjani ne bi nihče trpel pomanjkanja. Dolžnost pomagati rodnemu bratu je pred dolžnostjo pomagati bližnjemu (npr. sosеду). Iz pisma Galačanom papež povzame, »dokler torej še utegnemo, delajmo dobro, vsem, še posebej pa bratom v veri« (Gal 6,10), to je naloga Karitas in zaradi tega je tako pomembna.

*

Opombe

* str. 39 NVO – nevladne organizacije.

¹ Prim. Bog je ljubezen, 4.

² Bog je ljubezen, 4.

³ Bog je ljubezen, 5.

⁴ Prim. Bog je ljubezen, 18.

⁵ Bog je ljubezen, 28b.

⁶ Bog je ljubezen, 30b.

⁷ Bog je ljubezen, 31c.

Alojz Štefan

MOJA POT LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

BOG JE USTVARIL ČLOVEKA - PO SVOJI PODOBI ...

Bil je nov dan, ko je Bog ustvaril človeka. In nato ženo.
In rodil se je moj bližnji.
In človek je zavrnil dar brezpogojne, zastonjske in popolnoma svobodne ljubezni Boga do človeka.
In nato je bila velika tema.
In trnova pot ljubezni se je začela.

BOŽJA LJUBEZEN JE DAR

Bog je Ljubezen, zato tisti, ki živi v ljubezni živi v Bogu in Bog živi v njem (1Jn 4,16).
On nas je prvi vzljubil - zato je ljubezen le odgovor na dar ljubezni s katero nam Bog prihaja naproti.

JEZUS KRISTUS - BOG IN ČLOVEK

Bog je svet tako ljubil, da je na svet poslal svojega Sina ...
Med božjo in človeško ljubeznijo obstaja globoka notranja povezava ...

EROS IN AGAPE

Eros nas hoče dvigniti k božanskemu, nas popeljati preko nas samih toda prav zaradi tega zahteva pot vzpona (askeze), odpovedi, očiščenja ter ozdravljenja, skratka: agape.

AGAPE: IZKUŠNJA LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

V nasprotju do še iščoče in nedoločene ljubezni izraža svetopisemska beseda agape izkušnjo ljubezni, ki postane rešnično odkritje drugega. (BJL, 6).

Ljubezen zdaj postane skrb za drugega in v korist drugemu.

EKSTAZA LJUBEZNI

Da, ljubezen je ekstaza (ne trenutka pijanosti) ampak ekstaza kot **stalna pot...** k osvoboditvi jaza, k **darovanju sebe** in prav k **odkritju sebe**, še več: **k odkritju Boga** (BJL, 6).

Ne išče več samega sebe, to je potopitve v pijanost sreče, ampak v dobro ljubljenega bitja: postane odpoved, je pripravljena na žrtev, jo celo išče.

LJUBEZEN JE LAHKO ...

- Poželjiva (koristoljubna)
– dvigajoča se **≠**
dobrohotna – padajoča,
darujoča se ljubezen.
- Človeku je nemogoče živeti samo v darujoči se ljubezni. Ne more vedno samo dajati ampak mora tudi prejemati.
- Zato je tako pomemben dar božje ljubezni (BJL, 7)

POT DOBREGA PASTIRJA

Dobri pastir mora biti zasidran v kontemplaciji, kajti le tako more stiske drugih sprejeti najgloblje v svoje srce, da mu postanejo njegove.

Z usmiljenim srcem naj jemlje nase slabosti drugih (papež Gregor Veliki).

NOVA POT

Nova podoba BOGA
*Bog ustvarja edinost s človekom, s katerim je v ljubezni eno
a vendar ostaneta vsak zase.*

Nova podoba ČLOVEKA
*Človek le v odnosu do nasprotnega spola – v odnosu do
»drugega« postane celota.*

POT V GLOBINO

Način kako Bog ljubi postane merilo človeške ljubezni (BJL, 11).

POGLED V SRCE

Pogled na prebodeno Jezusovo stran nam pomaga razumeti, kaj pomeni: Bog je ljubezen.

Tam si to resnico lahko ogledamo ....opredelimo, kaj je ljubezen.

KRIŽ OB POTI

Ljubiti, ljubiti ljudi sem učil, ljubezen s križa vso sem izlil.
O romar! Pri meni ti se spočij, ljubezni se mojega srca napij!

POT ŽIVLJENJA

V tem pogledu najde kristjan pot, da ve, kako naj živi in ljubi!

IZ OBLIČJA V OBLIČJE

V srečanju z Bogom, ki je ljubezen, človek začuti nujno zahtevo, da svoje življenje spremeni v služenje.

- v služenje Bogu in služenje bližnjemu (BJL, 40).

JE POT OVIR

Ranjenost sopotnikov.

Zaprto vase (človek »krogla«).

Greh sebičnosti.

JE POT S POTI

Koliko je ljudi, ki trpijo, ker jih je zadelo in zaznamovalo trpljenje in ker mu ne vidijo smisla. Odrinjeni so na rob družbe in so osamljeni, obsojani, zasmehovani.

Alkoholiki, narkomani, psihiatrični bolniki, prestopniki, zaradi bolečine zagrenjeni, sovražni do vsega...

Naj jih doživimo kot klic za delo odrešenja.

JE POT PRILOŽNOSTI

Varnost, ki jo nudi dar božje ljubezni.

V naravo položeno teženje k središčnosti, popolnosti (O+O =

∞)

Srečanje sorodnih src.

Poslanstvo (Samaritanj).

Skupnost.

Cilj.

POT UPANJA IZ VERE

On spreminja našo nepotrpežljivost in naše dvome v gotovost upanja, da drži svet v svojih rokah in da kljub vsej temi ni zmaguje (BJL, 39).

POT ZNAMENJ

Prostor - čas.
Korak - pot.
Stiska - dar.
Srečanje - pogled.
Iskanje - cilj.
Veselje - žalost.

POT MAGNIFICATA

Marijin življejski program:

- Ponižno služim;
- Dajem prostor Bogu in bližnjemu;
- Verujem;
- Poslušam, govorim in mislim božjo besedo;
- Ljubeče spremljam;
- Rahločutno zaznam stisko;
- Sem resnična, ko stojim pod križem;
- Se veselim in pričakujem;
- Vztrajam v molitvi.

Kdor ima v srcu cilj bo imel pot vedno pred seboj.

Daj mi roko moj brat, ne izgublajva besed, daj mi roko in najin bo ta svet!

Delo v delavnicah

Kot vedno smo temo poglobljali pod različnimi vidiki v delavnicah.

1. CELJE (14. 10. 2006)

a) Prva skupina se je posebej dotaknila skrbi za narkomane. Bog nas nagovarja po različnih ljudeh. Pri delu z narkomani se nam postavlja vprašanje, do kam naj sega pomoč. Pomembno je, da se trudimo, da bi bili čim bliže resnici – dejanskemu stanju. Povezanost v molitvi je del kristoterapije.

b) Naslednja skupina se je seznanila z delom skupine *Vera in luč*. Pri nas dobijo duševno prizadeti pomoč tudi v Zavodu Čebela, ki je dnevni center. Vera in luč se je navdihovala pri skupnosti *Barka*. Bog izbira slabotno, da postane močno. Različne zgodbe posameznikov imajo tudi karitativno noto. Ljudi s posebnimi potrebami se na žalost mnogi še vedno izogibajo (preodsodki).

c) Poseben izziv so brezdomci. Te spremlja osamljenost. Pomembna je naša navzočnost. Pot majhnih korakov je rodovitna. Za to delo je potreben velik duhovni naboj. Zaupajmo, da tudi danes Jezus dela čudeže. Vse načrte, težave, nemoč »stresimo vsak večer pred Boga«. Ta osebna izkušnja nam zelo pomaga pri našem delu.

d) Obravnavali smo tudi družinsko problematiko. Aktivno se v njo pri nas posebej vključuje *Anin sklad*. Preprečevanje abortusa in molitev za starše je dobra preventiva za naš narod.

e) V eni izmed skupin so se dotaknili tudi osebnih izkušenj v karitativnem delu. Mozaik različnih sposobnosti posameznikov oplemeniti podoba Karitas. Dostojanstvo človeka je potrebo upoštevati povsod. Okrožnica je dobra podlaga za načrtovanje. Nujno je nenehno izobraževanje. Predlagan je bil seminar za voditelje družbeno koristnega dela v Karitas.

2. POSTOJNA (21. 10. 2006)

a) Ljubezen v družini je vzgoja za Karitas. Zato ni nepomembno, ali je v družini ljubezen do otrok, ali je zakonska zveza urejena. Sožitje generacij pomaga pri učenju in pridobivanju izkušenj za služenje bližnjemu.

b) *Vera in luč* je svojski način udejanjanja ljubezni. Starši prizadetih si podeljujejo izkušnje in se tako med seboj učijo ter plemenitijo odnose. Otroke s posebnimi potrebami želimo čim bolj dejavno vključiti v skupnost – občestvo. Vsaka še tako *šibka lučka* bogati skupino.

c) Karitativno delo v župniji ima za cilj pomoč vsem potrebnim. Osebe, ki delajo v Karitas, morajo imeti sposobnosti (darove) in vero. Nismo vsemogočni, delajmo pa vztrajno. Najpogostejša področja dela so: stari, bolni, mladi ... odpirajo se nova področja.

d) Zanimivo je karitativno delo predstavila skupina, ki je za to uporabila drevo. Veje so področja našega dela, da se ohranja stvarstvo. Poklicani smo, da ga ohranjamo v delu z bližnjimi in naravo. Naša skrb so: otroci, invalidi, bolniki, prizadeti, drugače misleči ... Služimo v ljubezni in predanosti. Pomemben je pogovor in molitev. Podan je bil predlog, naj se ta izdelek izda kot plakat pri Slovenski karitas.

e) Vsak človek na svoj način dela dobro, so menili v eni izmed skupin. Če delo sproti osmislimo, se ga ne naveličamo. Kristjanom pri tem pomaga vera. Vzgoja mladih mora biti povsod prisotna. Zgolj materialni način dela rodi slabe sadove. Izogibajmo se ga! Zajemajmo iz božje ljubezni, da ljubezen lahko živimo. Pri tem nas spremlja upanje. Skrb za človeka nas razjeda. Polnjenje je nujno potrebno. Zastavljeno je bilo tudi težko vprašanje: kako dosedanje delo in izkušnje prenesti prihodnjim rodovom?

Sklep: Gnani od božje ljubezni izkušnje prenašajmo prihodnjim rodovom.

Povzetke pripravil: dr. Jože Štupnikar

Sodelavci zbornika:

Prof. dr. Anton Stres, celjski škof.

Dr. Rafko Valenčič, upokojeni profesor, Teološka fakulteta
v Ljubljani.

Dr. Andrej Marko Poznič, dr. moralne teologije, župnik v
Ihanu.

Alojz Štefan, generalni tajnik Slovenske karitas.

Dr. Jože Štupnikar, višji predavatelj, Teološka fakulteta v
Ljubljani.

KAZALO

Beseda urednika (<i>Jože Štupnikar</i>)	5
Moja pot ljubezni do bližnjega (<i>škof Anton Stres</i>)	7
Karitas – astoralni vidiki in poudarki (<i>Rafko Valenčič</i>)	11
Bog je Ljubezen – Družbeni vidik okrožnice (<i>Andrej Marko Poznič</i>)	33
Moja pot ljubezni do bližnjega (<i>Alojz Štefan</i>)	45
Delo v delavnicah	51
Sodelavci zbornika:	53
Kazalo	55

Zbirka Pastoralna zdravja:

1. Bolniški duhovnik sodelavec pri zdravljenju, 1999.
2. Starost v upanju in bogatenju, 2000.
3. Sprava in mir med nami, 2001.
4. »Zastonj ste prejeli, zastonj dajajte«, 2002.
5. Podoba župnijske karitas v luči plenarnega zbora, 2003.
6. Ljubezen je vez popolnosti, Z roko v roki – evropsko leto invalidov, 2004.
7. Tukaj sem, pošlji mene, 2005.
8. Medškofijski odbor za pastoralno zdravje, Skrb za zdravje in bolnike, Smernice 2006.
9. »Skupaj stopimo na sončno stran življenja«. Karitas – vstopno mesto za obrobne in oddaljene. Petnajstletnica delovanja Karitas v Sloveniji, 2006.
10. Bog je ljubezen, seminar Karitas 2006, 2007.